

การเปรียบเทียบพันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนในจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา

ศักดิ์ โชโต¹ วัชรินทร์ ชุ่นสุวรรณ² วินิจ เสรีประเสริฐ³ วีระ เอกสมทราเมษฐ์⁴ และ
ธงชัย ชูเชิด⁵

Abstract

Choto, S.¹, Soonsuwon, W.², Sereeprasert, V.², Eksomtrames, T.² and Chushirt, T.²
Yield trial of baby corn (*Zea mays* L.) in Nakhon Si Thammarat,
Phatthalung and Songkhla Provinces
Songklanakarin J. Sci. Technol., 2003, 25(2) : 199-204

Yield trial of 6 baby corn varieties, PSUSB 104, PSUSB 109, PSUSB 111, PSU-Syn 1, Pacific 444 and Chiang Mai 90 (check) was done in Phatthalung, Songkhla and Nakhon Si Thammarat Provinces during 2000 - 2001. The experimental design in each environment was a randomized complete block with four replications. The results showed that the hybrid PSUSB 111 gaved the highest young ear weight of standard size (138 kg/rai), exceeding the mean yield of hybrid Pacific 444 by 27%, PSU-Syn 1 by 47% and open-

¹Agrarian Systems and Resources Management Research Center, ²Department of Plant Science, Faculty of Natural Resources, Prince of Songkla University, Hat Yai, Songkhla 90112 Thailand.

¹วท.บ. (เทคโนโลยีการผลิตพืช) นักวิชาการเกษตรชำนาญการ ศูนย์วิจัยระบบเกษตรทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม คณะทรัพยากรธรรมชาติ
²วท.ม. (เกษตรศาสตร์) รองศาสตราจารย์ Ph.D. (Plant Breeding) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ³Docteur de L'Université de Rennes I,
Biology of Science, (Plant Breeding) รองศาสตราจารย์ ⁴วท.บ. (เทคโนโลยีการผลิตพืช) ภาควิชาพืชศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90112

Corresponding e-mail : swatchar@ratree.psu.ac.th

รับต้นฉบับ 4 กรกฎาคม 2545

รับลงพิมพ์ 15 มกราคม 2546

pollinated Chiang Mai 90 by 79%. The hybrid PSUSB 111 also showed other merits, such as more ears/plant, shorter days to first ear harvest, lower first ear height, less plant height and high plant fresh weight.

Key words : *Zea mays* L., baby corn, yield trial

บทคัดย่อ

ศักดิ์ดา โชโต วัชรินทร์ ชุณสุวรรณ์ วินิจ เสรีประเสริฐ วีระ เอกสมทราเมษฐ์ และ ธงชัย ชูเชิด
การเปรียบเทียบพันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนในจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา
ว. สงขลานครินทร์ วทท. 2546 25(2) : 199-204

ทำการเปรียบเทียบพันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนจำนวน 6 พันธุ์ ได้แก่ ลูกผสมเดี่ยว มอ. 104 , 109 และ 111 พันธุ์สังเคราะห์ มอ. 1 ลูกผสมทางการค้า Pacific 444 และมีพันธุ์ผสมเปิด เชียงใหม่ 90 เป็นพันธุ์เปรียบเทียบ วางแผนการทดลองแบบสุ่มในบล็อกสมบูรณ์ จำนวน 4 ซ้ำ โดยทำการทดสอบ 2 ปี คือ ในปี พ.ศ. 2543 ทดสอบที่จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา ในปี พ.ศ. 2544 ทดสอบที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา พบว่าพันธุ์ลูกผสมเดี่ยว มอ. 111 ให้ผลผลิตน้ำหนักฝักอ่อนที่ได้มาตรฐานสูงสุดคือ 138 กก./ไร่ และสูงกว่าพันธุ์ลูกผสมแปซิฟิก 444 27% พันธุ์สังเคราะห์ มอ. 1 47% และพันธุ์ผสมเปิดเชียงใหม่ 90 79% นอกจากนี้ พันธุ์ลูกผสมเดี่ยว มอ. 111 ยังมีจำนวนฝัก/ต้นสูง อายุถึงวันเก็บเกี่ยวฝักแรก สั้น ความสูงฝักแรกต่ำ และความสูงของต้นค่อนข้างเตี้ย

ข้าวโพดฝักอ่อนเป็นพืชผักอุตสาหกรรม ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจพืชหนึ่ง มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ. 2544 มีการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องปริมาณ 61,461 เมตริกตัน มูลค่า 1,784.2 ล้านบาท (ศูนย์สารสนเทศการเกษตร, 2544) การผลิตข้าวโพดฝักอ่อนเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาด ควรเลือกใช้พันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่ปลูก ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งของการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ สำหรับในภาคใต้ โครงการปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนในภาคใต้ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้วิจัยเพื่อพัฒนาพันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนพันธุ์ลูกผสมเดี่ยว และพันธุ์สังเคราะห์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 ถึงปัจจุบัน พบว่าลูกผสมเดี่ยวหลายพันธุ์ เช่น มอ. 104 (PSUSB 104), มอ. 109 (PSUSB 109) และ มอ. 111 (PSUSB 111) และพันธุ์สังเคราะห์ มอ. 1 (PSU-Syn 1) เป็นพันธุ์ที่มีศักยภาพในการให้ผลผลิตและคุณภาพสูง (Soonsuwon and Chushirt, 1999)

เนื่องจากการทดสอบพันธุ์ที่ผ่านมา พบว่า ในแต่ละสภาพแวดล้อมต้องการพันธุ์ที่เหมาะสมแตกต่างกัน (โชคชัยและคณะ, 2537; สุพจน์ และผดุง, 2537; Soonsuwon et al., 1996) ดังนั้นก่อนที่จะเผยแพร่ให้เกษตรกรปลูก จึงควรทดสอบพันธุ์ในสภาพแวดล้อมที่เกษตรกรปลูกก่อน การทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนพันธุ์ใหม่ ที่ปรับปรุงโดยโครงการปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนในภาคใต้ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง และ สงขลา เพื่อแนะนำให้เกษตรกรปลูกต่อไป

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ

ทำการเปรียบเทียบพันธุ์ข้าวโพดซึ่งประกอบด้วยพันธุ์ลูกผสมเดี่ยว มอ. 104, 109 และ 111 พันธุ์สังเคราะห์ มอ. 1 พันธุ์ลูกผสมทางการค้า แปซิฟิก 444 และพันธุ์ผสมเปิด เชียงใหม่ 90 ที่ใช้เป็นพันธุ์เปรียบเทียบ โดย

วางแผนการทดลองแบบสุ่มในบล็อกสมบูรณ์ จำนวน 4 ซ้ำ ปี พ.ศ. 2543 เดือนพฤษภาคม ปลูกทดสอบผลผลิตในสภาพที่ไร่ ที่ศูนย์วิจัยพืชไร่สงขลา และเดือนกรกฎาคม ปลูกทดสอบผลผลิตในสภาพแปลงนา ที่สำนักวิจัยและพัฒนาเกษตร เขต 8 จังหวัดพัทลุง ปี พ.ศ. 2544 เดือนเมษายน ปลูกทดสอบผลผลิตระหว่างแปลงยาง ที่มีอายุ 2 ปี ของเกษตรกร ที่ ต.ร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช เดือนเมษายน ปลูกทดสอบผลผลิตในสภาพแปลงนาเกษตรกร ที่ ต.ลำปำ อ.เมือง จ.พัทลุง และเดือนมีนาคม ปลูกทดสอบผลผลิตในสภาพแปลงยางโค่นใหม่ของเกษตรกร ที่ ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ จ.สงขลา

การปลูกและดูแลรักษา เตรียมดินปลูกโดยไถตะไถแปร และพรวนดิน อย่างละ 1 ครั้ง แล้วกร่องให้มีระยะห่างระหว่างร่อง 75 ซม. ในแต่ละแปลงย่อยมี 6 แถว แต่ละแถวยาว 5 เมตร ใส่ปุ๋ย N-P-K สูตร 15-15-15 อัตรา 50 กก./ไร่ หยอดเมล็ดพันธุ์ 4 เมล็ด/หลุม ให้มีระยะระหว่างหลุม 25 ซม. หลังปลูก พ่นสารควบคุมวัชพืชอะลาคลอร์ (48 % W/V E.C.) ในอัตรา 500 มล./ไร่ เมื่อต้นข้าวโพดมีอายุ 2 สัปดาห์ ถอนแยกให้เหลือหลุมละ 2 ต้น เมื่อข้าวโพดอายุ 3 สัปดาห์ ใส่ปุ๋ยยูเรีย (สูตร 46-0-0) อัตรา 50 กก./ไร่ ในแปลงปลูกที่ศูนย์วิจัยพืชไร่สงขลา ให้น้ำทุก 5-7 วัน ส่วนแปลงอื่นๆ ปลูกโดยอาศัยน้ำฝน เมื่อข้าวโพดฝักอ่อนมีช่อดอกตัวผู้โผล่ ทำการดึงช่อดอกตัวผู้ออก (ถอดยอด) เพื่อให้ได้จำนวนฝักเพิ่มขึ้น เก็บเกี่ยวผลผลิตฝักอ่อนเมื่อมีไหมไผ่ยาว 2-3 ซม. จาก 4 แถวกลางในแต่ละแปลงย่อย ข้าวโพดฝักอ่อนที่ปลูกใน พ.ศ. 2543 มีช่วงเวลาเก็บเกี่ยว (ระยะเวลาตั้งแต่วันเก็บเกี่ยวฝักแรกถึงวันเก็บเกี่ยวฝักสุดท้าย) ประมาณ 11-14 วัน ส่วนข้าวโพดฝักอ่อนที่ปลูกใน พ.ศ. 2544 ได้กำหนดให้เก็บเกี่ยวให้หมดภายใน 7 วัน นับตั้งแต่วันเก็บเกี่ยวฝักแรก

การบันทึกข้อมูล ลักษณะที่ทำการศึกษ ได้แก่ น้ำหนักฝักอ่อนก่อนปอกเปลือก น้ำหนักฝักอ่อนหลังปอกเปลือก อัตราส่วนระหว่างน้ำหนักฝักอ่อนก่อนปอกเปลือกต่อน้ำหนักฝักอ่อนหลังปอกเปลือก น้ำหนักฝักอ่อนที่ได้มาตรฐาน (ความยาวฝัก 4-11 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลาง 1-2 ซม. และการเรียงตัวของไข่ปลา (ovary) เป็นแถวตรง ไม่แยกร่อง) โดยแบ่งเป็นน้ำหนักฝักเล็กความยาว 4-7 ซม. น้ำหนักฝักกลางความยาว >7-9 ซม. และน้ำหนักฝักใหญ่

ความยาว >9-11 ซม. จำนวนฝัก/ต้น อายุถึงวันเก็บเกี่ยว ฝักแรก ความสูงฝักแรก (วัดจากพื้นดินถึงข้อของลำต้นที่ให้ฝักบนสุด เฉลี่ยจาก 10 ต้น) ความสูงต้น (วัดจากพื้นดินถึงฐานของใบธง เฉลี่ยจาก 10 ต้น) และน้ำหนักต้นสด

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ผลรวมของการทดลองทั้ง 5 สภาพแวดล้อม (วัชรินทร์, 2545) และวิเคราะห์เสถียรภาพตามวิธีของ Eberhart และ Russell (1966)

ผลการทดลองและวิจารณ์

น้ำหนักฝักอ่อนก่อนปอกเปลือก

น้ำหนักฝักอ่อนก่อนปอกเปลือกเฉลี่ยทั้ง 5 สภาพแวดล้อม (Table 1) พบว่า พันธุ์ มอ. 104 ให้ผลผลิตน้ำหนักฝักอ่อนก่อนปอกเปลือกสูงสุดคือ 838 กก./ไร่ รองลงมาได้แก่ พันธุ์แปซิฟิก 444, มอ. 1, มอ. 109, มอ. 111 และเชียงใหม่ 90 ซึ่งให้ผลผลิตน้ำหนักฝักอ่อนก่อนปอกเปลือก 829, 809, 723, 693 และ 673 กก./ไร่ ตามลำดับ ผลผลิตพันธุ์เชียงใหม่ 90 ที่ได้จะต่ำกว่า การทดลองของประวิตร และคณะ (2537) ที่ปลูกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงฤดูฝน พบว่า พันธุ์เชียงใหม่ 90 ได้น้ำหนักฝักอ่อนก่อนปอกเปลือก 715 กก./ไร่

น้ำหนักฝักอ่อนหลังปอกเปลือก และน้ำหนักฝักอ่อนที่ได้มาตรฐาน

น้ำหนักฝักอ่อนหลังปอกเปลือกเฉลี่ยทั้ง 5 สภาพแวดล้อม (Table 1) พบว่า พันธุ์ มอ. 111 ให้ผลผลิตน้ำหนักฝักอ่อนหลังปอกเปลือกสูงสุด 170 กก./ไร่ รองลงมาได้แก่ พันธุ์ มอ. 109, มอ. 1, มอ. 104, เชียงใหม่ 90 และแปซิฟิก 444 ซึ่งให้ผลผลิตน้ำหนักฝักอ่อนหลังปอกเปลือก 159, 159, 148, 141 และ 137 กก./ไร่ ตามลำดับ และพบว่า พันธุ์ มอ. 111 ให้อัตราส่วนระหว่างน้ำหนักฝักอ่อนก่อนปอกเปลือกต่อน้ำหนักฝักอ่อนหลังปอกเปลือกต่ำสุด 4:1 หรือเปลือกบางที่สุด เมื่อนำฝักอ่อนทั้งหมดไปคัดขนาดฝักอ่อนที่ได้มาตรฐาน (Table 2) พบว่า พันธุ์ มอ. 111 ให้ผลผลิตน้ำหนักฝักอ่อนที่ได้มาตรฐานสูงสุด 138 กก./ไร่ ให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์ เชียงใหม่ 90 79% รองลงมาได้แก่ พันธุ์ มอ. 104, มอ. 109, แปซิฟิก 444,

Table 1. Mean of unhusked and husked young ear weight yield and other agronomic characters of the 6 corn varieties evaluated at three locations in Southern Thailand in 2 years, 2000-2001.

Variety	Young ear weight		Unhusked wt. to husked ratio
	Unhusked	Husked	
	————— kg/rai —————		
PSUSB104	838	148	5.7 : 1
PSUSB109	723	159	4.6 : 1
PSUSB111	693	170	4.1 : 1
PSU-Syn1	809	159	5.1 : 1
Pacific 444	829	137	6.0 : 1
Chiang Mai 90 (Check)	673	141	4.8 : 1
C.V.(%)	14	14	-
LSD.05	91	20	-
LSD.01	124	27	-

Table 2. Means of young ear weight of standard size, regression coefficient (b₁) and deviation mean square from regression (S_{di}²) of 6 baby corn varieties evaluated at three locations in Southern Thailand in 2 years, 2000-2001.

Variety	Location in 2000 ^{1/}		Location in 2001 ^{1/}			Mean	% Rel. to check	b ₁ ^{2/}	S _{di} ^{2,3/}
	PT	SK	NK	PT	SK				
	————— kg/rai —————								
PSUSB104	109	170	123	102	103	121	157	1.23 ^{ns}	10.24 ^{ns}
PSUSB109	125	145	131	93	91	117	152	0.92 ^{ns}	132.95 ^{ns}
PSUSB111	150	182	131	121	104	138	179	1.29 ^{ns}	27.21 ^{ns}
PSU-Syn1	118	138	91	93	72	102	132	1.05 ^{ns}	85.74 ^{ns}
Pacific 444	90	151	111	127	104	117	152	0.77 ^{ns}	267.44 ^{ns}
Chiang Mai 90 (Check)	66	106	76	76	63	77	100	0.72 ^{ns}	-28.10 ^{ns}
C.V.(%)	18	8	9	15	15	13	-	-	-
LSD.05	30	17	16	22	20	17	-	-	-
LSD.01	42	24	22	31	27	24	-	-	-

^{1/} PT = Phatthalung, SK = Songkhla and NK = Nakhon Si Thammarat ; ^{2/} ns = not significantly different from 1 ;

^{3/} ns = not significantly different from 0

มอ. 1 และเชียงใหม่ 90 ซึ่งให้ผลผลิตน้ำหนักฝักอ่อนที่ได้มาตรฐาน 121, 117, 117, 102 และ 77 กก./ไร่ ตามลำดับ ผลผลิตน้ำหนักฝักอ่อนที่ได้มาตรฐานของพันธุ์เชียงใหม่ 90 ที่ได้จะต่ำกว่าการทดลองของ ประวิตร และคณะ (2537) ซึ่งให้น้ำหนักฝักอ่อนที่ได้มาตรฐาน

85 กก./ไร่

เมื่อพิจารณาแต่ละสภาพแวดล้อม (Table 2) พบว่าผลผลิตน้ำหนักฝักอ่อนที่ได้มาตรฐาน ที่ศูนย์วิจัยพืชไร่สงขลาให้ผลผลิตสูง ระหว่าง 106 - 182 กก./ไร่ เนื่องจากปลูกโดยอาศัยน้ำชลประทาน ส่วนที่สภาพแวดล้อมอื่นๆ

ให้ผลผลิตน้ำหนักฝักอ่อนที่ได้มาตรฐานต่ำกว่า ระหว่าง 63 - 150 กก./ไร่ เนื่องจากปลูกในสภาพแปลงปลูกของเกษตรกรและอาศัยน้ำฝน

ในการวิเคราะห์เสถียรภาพ Eberhart และ Russell (1966) กล่าวว่าพันธุ์ที่มีเสถียรภาพต้องมีคุณสมบัติให้ผลผลิตสูง ให้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b) ไม่แตกต่างจาก 1 และค่าเบี่ยงเบนกำลังสองของการถดถอย ($S^2_{\text{ด}}$) = 0 หรือใกล้เคียง ส่วนพันธุ์ที่ให้ค่า b มากกว่าหรือน้อยกว่า 1 แสดงว่าเป็นพันธุ์ที่ปรับตัวได้ในสภาพแวดล้อมที่ดีและเลวตามลำดับ จากผลการทดลอง (Table 2) พบว่า ทุกพันธุ์มีค่า b ไม่แตกต่างจาก 1.00 โดยพันธุ์ มอ. 111 ให้ผลผลิตน้ำหนักฝักอ่อนที่ได้มาตรฐานสูงสุด และมีค่า $S^2_{\text{ด}}$ ใกล้เคียง 0 แสดงว่า เป็นพันธุ์ที่มีเสถียรภาพ และปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้กว้าง

จำนวนฝักต่อต้น

จำนวนฝักต่อต้นเฉลี่ยทั้ง 5 สภาพแวดล้อม (Table 3) พบว่า พันธุ์ มอ. 109 ให้จำนวนฝัก/ต้นเฉลี่ยสูงสุด 2.2 ฝัก/ต้น รองลงมาได้แก่ พันธุ์ มอ. 104, มอ. 1, เชียงใหม่ 90, แปซิฟิก 444 และ มอ. 111 ให้จำนวนฝัก/ต้น 2.1, 2.0, 2.0, 1.7 และ 1.6 ฝัก/ต้น ตามลำดับ

อายุถึงวันเก็บเกี่ยวฝักแรก

อายุถึงวันเก็บเกี่ยวฝักแรกเฉลี่ยทั้ง 5 สภาพแวดล้อม (Table 3) พบว่า พันธุ์เชียงใหม่ 90 มีอายุถึงวันเก็บเกี่ยวฝักแรกเร็วที่สุด 45 วัน ส่วนพันธุ์ มอ. 104, มอ. 109, มอ. 111, มอ. 1 และแปซิฟิก 444 มีอายุ 47, 46, 48, 48, และ 56 วัน ตามลำดับ

ความสูงของฝักแรกและความสูงของต้น

ความสูงของฝักแรกเฉลี่ยทั้ง 5 สภาพแวดล้อม (Table 3) พบว่า พันธุ์ มอ. 104 ให้ความสูงสูงสุด 98 ซม. ส่วนพันธุ์ มอ. 109, มอ. 111, มอ. 1, แปซิฟิก 444 และ เชียงใหม่ 90 มีความสูง 93, 87, 91, 95 และ 94 ซม. ตามลำดับ ส่วนความสูงของต้นเฉลี่ยจากทั้ง 5 สภาพแวดล้อม (Table 3) พบว่า พันธุ์ มอ. 104 และเชียงใหม่ 90 ให้ความสูงสูงสุด 164 ซม. ส่วนพันธุ์ มอ. 109, มอ. 111, มอ. 1 และแปซิฟิก 444 มีความสูง 156, 159, 157 และ 160 ซม. ตามลำดับ

น้ำหนักต้นสด

น้ำหนักต้นสดเฉลี่ยทั้ง 5 สภาพแวดล้อม (Table 3) พบว่า พันธุ์ มอ. 111 ให้น้ำหนักต้นสดสูงสุด 3,547 กก./ไร่ ส่วนพันธุ์ มอ. 104, มอ. 109, มอ. 111, มอ. 1,

Table 3. Means of ears/plant, days to first ear harvest, first ear height, plant height and plant fresh weight of 6 baby corn varieties evaluated at three locations in Southern Thailand in 2 years, 2000-2001.

Variety	Ears/plant	Days to first ear harvest	First ear height	Plant height	Plant fresh weight
	no.	day	cm	cm	kg/rai
PSUSB104	2.1	47	98	164	3,074
PSUSB109	2.2	46	93	156	3,010
PSUSB111	1.6	48	87	159	3,547
PSU-Syn1	2.0	48	91	157	3,155
Pacific 444	1.7	56	95	160	3,470
Chiang Mai 90 (Check)	2.0	45	94	164	2,977
C.V.(%)	8	2	8	6	12
LSD.05	0.16	1.0	5	7	320
LSD.01	0.22	1.3	7	10	437

แปซิฟิก 444 และ เชียงใหม่ 90 ให้นำหนักต้นสด 3,074 3,010 3,155 3,470 และ 2,977 กก./ไร่ ตามลำดับ

สรุป

จากผลการเปรียบเทียบพันธุ์พบว่าพันธุ์ลูกผสมเดี่ยว มอ. 111 เป็นพันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนที่ดีที่สุด โดยให้ผลผลิตน้ำหนักฝักอ่อนที่ได้มาตรฐานสูงสุด 138 กก./ไร่ และยังมีจำนวนฝัก/ต้นสูง อายุถึงวันเก็บเกี่ยวฝักแรกสั้น ความสูงฝักแรกต่ำ และความสูงของต้นค่อนข้างเตี้ยอีกด้วย

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณภาควิชาพืชศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ศูนย์วิจัยพืชไร่สงขลา และสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขต 8 กรมวิชาการเกษตร เกษตรกร และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัยนี้ และงานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินประจำปี 2541-2543 ในการทำวิจัยตามโครงการปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนในภาคใต้ ระยะ 2

เอกสารอ้างอิง

โชคชัย เอกทัศนาวรรณ สุรพล เข้าฉ่อง สรรเสริญ จำปาทอง ชไมพร เอกทัศนาวรรณ และ ฉัตรพงศ์ บาลลา. 2537. การใช้ลักษณะเพศผู้เป็นหมันในการปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อน. ว. เกษตรศาสตร์ (วิทย์.) 28(2) : 167-173.

ประวิตร พุทธานนท์ สกล เพชรมณี สุวิทย์ บัญสุนิทร วิโรจน์ วจนาวัช และ จินดา จันทรอ่อน. 2537. พันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนลูกผสมสามทาง HY (7 × 8) × 19 F₁. เอกสารประกอบการสัมมนาเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อแก้ปัญหาเกษตรกรในภาคเหนือตามนโยบายของรัฐบาล วันที่ 23 สิงหาคม 2537 ณ โรงแรมเชียงใหม่ฮิลล์ เชียงใหม่.

วัชรินทร์ ชื่นสุวรรณ. 2545. วิธีการวิจัยทางเกษตร. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, คณะทรัพยากรธรรมชาติ สงขลา.

ศูนย์สารสนเทศการเกษตร. 2544. สถิติการค้าสินค้าเกษตรกรรมไทยกับต่างประเทศปี 2544. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร.

สุพจน์ เฟื่องฟูพงศ์ และผดุง โอชาพงศ์. 2537. เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดฝักอ่อนที่เหมาะสมสำหรับตำบลทุ่งลูกนก อำเภอท่าแพงแสน จังหวัดนครปฐม I. พันธุ์และอัตราปลูก. ว. เกษตรศาสตร์ (วิทย์.) 28(1) : 14-21.

Eberhart, S.A. and Russell, W.A. 1966. Stability parameters for comparing varieties. *Crop Sci.* 6 : 36-40.

Soonsuwon, W. and Chushirt, T. 1999. Improvement of single-cross baby corn (*Zea mays* L.) hybrids. *Songklanakarin J. Sci. Technol.* 21(3) : 277-283.

Soonsuwon, W., Khongmee, M., Thongchawy, U. and Eksomtramage, T. 1996. Appropriate varieties and plant populations for baby corn production for Hat Yai District, Songkhla Province, Thailand. *Songklanakarin J. Sci. Technol.* 18(3) : 243-252.